

En detaljbild av pilgrimstapeten. Skyltar förklarar på olika språk vad motiven föreställer.

Entrén till utmarksmuseet med pilgrimstapeten.

Som Bayeux-tapeten men på svenska

Pilgrimstapeten, en sevärdhet i norra Värmland

RANSBY (LT)

**Många gick på pilgrims-
vandringar under me-
deltiden, stigar som i
många fall kan trampas
än i dag. I Värmländska
Ransby skildrar pilgrim-
stapeten den vandrings-
led i Klarälvdalen som
gick mellan Hammarö
och Trondheim. Det är
en 40 meter lång fantas-
tisk skapelse som för
tankarna till Bayeux-ta-
peten i Frankrike.**

När många väljer att resa utomlands eller kanske till semesterparadis längs kusterna så valde undertecknad med fru Ann-Sofie att koppla av i norra Värmland. Vi bokade en liten trevlig stuga belägen knappt två mil norr om Sysseleback och bara ett stenkast från den glittrande Klarälven. Vacker natur och avkoppling räcker långt för oss, samtidigt som vi var säkra på att hitta saker att se. Och det var precis så det blev också.

Skidorter som Långberget och Branäs är trevliga att besöka även på sommaren. Utsikterna är många gånger hisnande. Vattenfallet Brattfallet i Hålgån en bit norr om Ekskärad är lättillgängligt och väldigt mäktigt. Och Höljes kraftstation kan ses som ett enormt ingrepp i naturen, men visst är det en imponerande syn. Även ett besök i Norge hann vi med.

Men innan avresan till Värmland hade vi fått ett tips. Vi fick höra att "pilgrimstapeten i Ransby får ni inte missa". Den lilla byn Ransby ligger mitt emellan Branäs och Sysseleback och där finns utmarksmuseet och en hembygdsgård som sommartid serverar utsökta väfflor. Det är ett sånt där trevligt besöksmål som man kan bli förvånad av att möta i en glesbygd som norra Värmland.

Utmarksmuseet drivs som en ideell förening, och har ca

Arbetet har utförts av tio arbetslösa kvinnor från Nordvärmland samt Solör i Norge i form av ett ALU-projekt.

300 medlemmar. På museet visas utställningar som på olika sätt skildrar människornas liv i bygden förr och nu. Det finns också café och en trevlig butik med allehanda saker. Och i en separat byggnad finns den 40 meter långa pilgrimstapeten.

Idén till att skapa pilgrimstapeten kom från Gunnar Svensson, en tecknare och författare med rötter i Värmlandsbygden och trakten kring Ransby. Gunnar ligger bakom fler idéer i trakten. Till exempel att förvandla Ransbysätern till ett friluftsmuseum med fjällkor, getter och hästar som numera också är ett vandrarhem i STF:s regi. Ett populärt turistmål även det.

Man räknar med att mellan 20 och 50 procent av Europas vuxna befolkning deltog i pilgrimsvandringar mellan åren 1150-1450. I Sverige lär det finnas hela 40 pilgrimsleder som man idag kan vandra själv eller tillsammans med andra. På 1540-talet förbjöd kung Gustav Vasa pilgrimsvandring i Sverige. En av pilgrimslederna gick längs Klarälven genom Värmland, och detta faktum - plus inspirationen från Bayeux-tapeten i Frankrike - bör ha gett Gunnar den djärva idén.

Pilgrimstapeten är en 40 meter lång bonad, broderad på linneväv med ullgarn, och den skildrar pilgrimsleden från Hammarö till Trondheim. Bayeux-tapeten skildrar slaget vid Hastings och den tillverkades av kvinnor i Normandie 1066-1077.

Tanken var att pilgrimstapeten, som ju egentligen är en 40 meter lång broderad bonad, skulle bli en gåva till Trondheim, men i stället blev den kvar i Ransby och utställd i en egen byggnad.

Arbetet med pilgrimstapeten inleddes i september 1995, och den långa väggbonaden var klar i april 1997.

Arbetet har utförts av tio arbetslösa kvinnor från Nordvärmland samt Solör i Norge i form av ett ALU-projekt. ALU var en arbetsmarknadsåtgärd som tillämpades i Sverige från 1993 till 1996.

Besökare på utmarksmuseet får först se en film på 30 minuter om projektet. Där framgår till exempel att ingen av damerna som var med och broderade pilgrimstapeten hade broderat tidigare, så det blev förstas en hel del protester till en början. Kommentaren "jag kan inte brodera" fälldes av många till en början! Men Gunnar menade att de kommer lära sig!

Genom att hjälpas åt i gruppen och titta på varandra så skapades den 40 meter långa

bonaden. Gunnar lade sig aldrig i hur kvinnorna gjorde, men han ritade motiven som skulle skildras och damerna broderade så småningom som om de inte hade gjort annat.

Projektet började med att kvinnorna från Värmland gjorde en studieresa till Bayeux i Normandie i Frankrike för en titt på "kusinen".

Idag kan man väl säga att

skapandet av pilgrimstapeten visar att det som till en början känns som en fullständigt omöjlig uppgift i många fall visar sig vara motsatsen. Arbetet skapade även kamratskap med mycket skratt och fikastunder.

Pilgrimstapeten har ställts ut i Trondheim och i Stockholm och tanken var att den skulle lämnas som gåva till Trondheim. Men när brode-

randet var klart så tyckte kvinnorna att det vore sorgligt att lämna bort den. Och kvinnorna fick som de ville. Nu löper den 40 meter långa pilgrimstapeten fram i ett eget arkitektritad hus på utmarksmuseet. Och värmlandsbygden har fått ett besöksmål som lockar tusentals varje år.

**Text och bild:
KLAS JOHANSSON**

BEGRAVNINGSBYRÅER

För alltid i våra hjärtan!

Casells Begravningsbyrå
och Juridik
www.casells.se

Mjölby 0142-101 80
Motala 0141-21 03 98
Vadstena 0143-128 42
Ödeshög 0144-319 44